

תוכן עניינים

1	פתח דבר
3	פרק א': יסודותיה של עוולת הרשלנות
3	1. כללי
5	2. חובת הזהירות - תנאי ראשון
5	2.1 כללי
7	2.2 חובת זהירות מושגית
9	2.3 חובת זהירות קונקרטיית
11	3. הפרת חובת הזהירות - תנאי שני
11	3.1 כללי
11	3.2 היפר חובה חקוקה
12	3.3 דרישת הצפיות
13	3.4 אמת בדיקה אובייקטיבית לקיומה של התרשלנות
15	3.5 העוולה - גוונה ומרכיביה - מושגי יסוד - סיכום
15	3.5.1 כללי
16	3.5.2 יעילות תחילה
18	3.5.3 חובת זהירות כללית
18	3.5.4 שיקולי מדיניות
20	3.5.5 צפיות
21	3.5.6 הבחנה בין סוגי הצפיות
21	3.5.6 הגישה המסורתית והאלטרנטיבה
22	4. קיומו של קשר סיבתי - תנאי שלישי
22	4.1 כללי
23	4.2 קשר סיבתי-עובדתי
23	4.3 קשר סיבתי-משפטי
23	4.3.1 כללי
24	4.3.2 מבחן הצפיות
24	4.3.3 מבחן הסיכון
24	4.3.4 מבחן השכל הישר
25	4.4 סיבתיות עמומה
28	4.5 עיקרון ה"גולגולת הדקה"
30	4.6 גורם זר מתערב
30	4.7 "נזק" בעוולת הרשלנות כולל אף פיצוי בגין פגיעה בנוחות ורווחה גופנית, קרי: עגמת נפש
32	5. הוכחת הנזק - תנאי רביעי
32	6. שיקולי "עומק" המשפיעים על שיקול-דעתו של בית-המשפט בבואו לבחון עוולת רשלנות

32	6.1 כללי
33	6.2 יצירת הסיכון ואופיו
35	6.3 עיקרון "מפזר הנזק הטוב יותר"
36	6.4 אחריות בעולות רשלנות כלפי צדדים "שכנים" ושלישיים
36	6.4.1 כללי
37	6.4.2 חובת הזהירות החלה על עורך-דין כלפי צד ג'
39	6.4.3 חובת הזהירות הנדרשת מבנק כלפי צד ג'
41	6.5 איזון אינטרסים כמבחן לאי-החלת אחריות
42	6.6 אי-יכולת לצפות אירוע
43	פרק ב': אחריות המדינה ורשות ציבורית ומקומית
43	1. כללי
44	2. חובת הזהירות של הרשות הציבורית אל מול חובת הפרט
44	3. "נדנדת" השיקולים לעניין היקף אחריות הרשות הציבורית
45	4. "חזקת התקינות" בפעולות הרשות המינהלית
48	5. חיובה של המשטרה ברשלנות
48	5.1 כללי
49	5.2 טיפול רשלני בתלונה
50	5.3 אחריות מושגית של שוטר משטרת הגבולות למי שעלול להיפגע מאי-קיום צו יציאה מהארץ
51	5.4 חובת זהירות של המשטרה
52	5.5 אחריות משטרה לרצח שביצע שוטר
53	5.6 אין הגנה על רשלנות של שוטר
54	6. ירי חיילים
59	7. התפוצצות חפץ - צה"ל
60	8. הפרות סדר וגרימת נזקים
61	9. נפילה מאופניים
61	10. פגיעה מסבכה
61	11. נפילת סככה
62	12. פגיעה מענף שהוצב על מדרכה
63	13. התקלות בבור שהיה במדרכה
63	14. מעצר שווא
64	15. רכיבה על אופניים בגן ציבורי
64	16. משרד הבריאות
65	17. עובד ציבור העוסק מתן אינפורמציה
65	18. שירות בתי הסוהר
66	19. הצפת רחוב
9	20. טעות של רשם המקרקעין והשפעת התחרות בין הזכויות על-פי סעיף 9 לחוק המקרקעין
67	21. תביעה נזיקית נגד התנהלותו של רשם המקרקעין

71	22. תביעה לתיקון הרישום - רכוש משותף - דחיית התביעה
73	23. האם רשאי המפקח על רישום המקרקעין לתקן רישום של בית משותף?
74	24. רשלנות ברישום
76	25. טעות בנקיטת אמצעי ההצלה, כגון העדפת ריצה לכיוון הטובע על פני שימוש באופנוע הים, אינה מעידה בהכרח על רשלנות, שכן שיקול-דעת מוטעה אינו מעיד בהכרח על רשלנות
100	26. אחריות הרשות המקומית
103	27. רשלנות המדינה ורשויותיה
109	פרק ג': רשלנות בנק
109	1. הפרת חובות הנאמנות והזהירות החלות על בנק
110	2. חובת הגילוי
112	3. התנהגות "בנק סביר"
112	4. חובת תום-הלב
113	5. דרישות מוגברות של תום-לב
113	6. כריכת תום-הלב בשאלת הרשלנות
116	7. היקפן של חובות האמון
117	8. היקפה של חובת הזהירות והנאמנות
118	9. חובת הזהירות ודיני הנזיקין
118	10. הבנק כנאמן
120	11. יישום נכון של חובות הנאמנות תוך שמירה גם על אינטרס הבנק
122	12. חובות הבנק כלפי צד ג'
124	13. מתן אינפורמציה
124	14. טענת בנק כי הנתבעים הציגו בפניו מצג שווא רשלני של בעל מקצוע
126	15. פירעון שיקים מזוייפים/ביטול חיוב בחשבון
129	16. הנפקת ערבות פגומה
131	פרק ד': אחריות מקצועית של עורכי-דין
131	1. כללי
134	2. הקריטריונים לבחינת אחריותו של עורך-הדין
135	3. עורך-דין כמי שמוטלות עליו חובות מיוחדות בתורת שכזה
135	3.1 כללי
136	3.2 מה תוכן ה"אמונה" וה"מסירות" בהן חב עורך-דין כלפי לקוחו?
137	4. ניגוד עניינים אצל עורך-דין וייצוג שני לקוחות בעלי אינטרסים מנוגדים
137	4.1 כללי
139	4.2 כלל 14 לכללי האתיקה
139	4.2.1 כללי

140.....	4.2.2 היתרים לטיפול על-אף ניגוד עניינים
141.....	4.3 כלל 16 לכללי האתיקה
142.....	4.4 כלל 11 לכללי האתיקה
143.....	4.5 כלל 15 לכללי האתיקה
143.....	4.6 דוגמאות לשאלות בסוגיית ניגוד עניינים אצל עורך-דין
143.....	4.6.1 כשל מובנה בייצוג בשל כפל ייצוג של נאשמים בידי אותו עורך-דין
143.....	4.6.2 ייצוג של מי שהיה עד שכנגד בתיק של לקוח לשעבר בתיק אחר
144.....	4.6.3 עורך-דין המייצג לקוח נגד מעבידו לשעבר של עורך-הדין
144.....	4.6.4 הבחנה בין לקוח לבין "דורש עצה" שהוא בגדר לקוח פוטנציאלי
145.....	4.6.5 עורך-דין של חברה משכנת
145.....	4.6.6 עורך-דין של חברה אינו יכול לייצג את החברה ובעל מניות הרוב בסכסוך עם בעלי מניות המיעוט
145.....	4.6.7 עורך-דין שערך הסכם ממון עבור שני בני זוג לא יכול לייצג את הבעל כנגד האישה
146.....	4.6.8 התנדבות במסגרת לשכת עורכי-הדין במטרה לקדם עניין אישי
146.....	4.6.9 ייצוג נגד לקוח לשעבר
147.....	4.6.10 ייצוג נגד צד כלפיו יש לעורך-הדין מחוייבות
147.....	4.6.11 עורך-דין ששימש ככונס נכסים לא יכול במקביל לייצג את אחד הצדדים לכינוס
147.....	4.6.12 ייצוג משותף של חשוד בסחר בנשים וקורבן הסחר
148.....	4.6.13 אישור הסכם ממון כנוטריון וייצוג אחד הצדדים בעניין ההסכם
148.....	5. אחריות כלפי צד ג'
150.....	6. אחריותו המקצועית של עורך-הדין ברכישת/מכירת דירה
153.....	7. חובת זהירות של עורך-דין כלפי בנק למשכנתאות או בנקים בכלל
153.....	8. אי-רישום הערת אזהרה
154.....	9. רישום משכנתה
156.....	10. החיוב במס והערכת מס שגויה
157.....	11. תובענה כספית
159.....	12. החתמה על הסכם ללא הסבר
160.....	13. עריכת חוזה מכר על בסיס זכרון-דברים שגוי
160.....	14. עריכת הסכם גירושין
161.....	15. מחיקת תביעה בשל רשלנותו של עורך-הדין
162.....	16. שיקול-דעתו של עורך-דין, לפי סעיף 79א לחוק בתי-המשפט מבלי שנתקבלה מראש הסכמת מרשו

163.....	17. ניסוח חוזה באופן רשלני .....
163.....	18. התרשלות בהכנת תצהיר בתמיכה להתנגדות לביצוע שטר .....
164.....	19. היעדר מנגנון להבטחת תשלומים על-פי הסכם .....
164.....	20. הזנחת שאלות יסודיות במשפט .....
164.....	21. תביעה בעילה של רשלנות מקצועית נגד עורך-דין, שהכין חוזה מכר מניות .....
165.....	22. בין בעלי מניות בחברה מוגבלת בערבות .....
166.....	22. אי-רישום משכון בחברה המשכנת לטובת המלווה .....
167.....	23. גביית שיקים .....
168.....	24. אי-זימון הלקוח לחקירה על תצהירו .....
169.....	25. הסכם מכר של שתי עסקאות .....
169.....	26. חוסר תשומת-לב כי שטר החכירה פג תוקף .....
169.....	27. אי-הותרת כספים לאבטחת תשלום מיסים .....
170.....	28. הסכם מכר של מכונה וציוד עזר .....
170.....	29. הפרת חוזה למכירת מקרקעין .....
170.....	30. מהו היקף החבות של עורך-דין, אשר יצג את הקבלן בעסקת מכר מקרקעין כלפי רוכש הדירה? .....
171.....	31. רשלנות עורך-הדין בייצוג לקוח במשפט פלילי .....
173.....	32. אי-בדיקת קיומו של צו הריסה .....
173.....	33. אחריות עורך-דין נגד צד ג' שלא לקוחו .....
175.....	34. האם ניתן להסיק קיומה של רשלנות מתוך הפרת כללי האתיקה? .....
178.....	35. האם מחדל עורך-הדין הנתבע הביא לאובדן "קלף מיקוח"? .....
179.....	36. רשלנות עורך-דין - משק חקלאי - דחיית תביעה .....
180.....	37. איחור בהגשת תביעה ואי-השבת מסמכים .....
180.....	38. התרשלות עורך-דין שלא התריע בפני לקוחו כי התביעה עלולה להתיישן .....
180.....	39. אי-העברת זכויות בלשכת רישום המקרקעין מעל 10 שנים מיום חתימת חוזה המכר .....
181.....	40. אי-העברת זכויות בלשכת רישום המקרקעין מעל 35 שנים .....
181.....	41. העברת כספים על-ידי עורך-הדין .....
182.....	42. אי-העברת הצהרה לרשויות המס במועד .....
182.....	43. אי-הגשת סיכומים במועד .....
183.....	44. אי-רישום הערת אזהרה על-ידי עורך-דין .....
187.....	45. הסבר ללקוח על סיכון וקבלת הסיכון - עובדה רלוונטית ומשמעותית בבחינה האם פעל עורך-הדין ברשלנות .....
190.....	46. הימנעות עורך-דין (נאשם בהליך משמעותי) מלרשום הערת אזהרה לטובת הרוכשים במשך מספר שנים כה רב מהווה מחדל חמור; זיכוי עורך-דין מעבירת אי-רישום הזכויות על-שם הרוכשים .....
192.....	47. אי-רישום הערת אזהרה על-שם הקונים במשך 9 שנים .....

48. גם אם המתלוננים לא ביקשו מפורשות כי עורך-הדין ירשום עבורם הערת אזהרה לטובתם, חובה היתה עליו, לכל הפחות, ליידע את לקוחותיו בדבר חשיבות רישום הערת אזהרה.....	207
49. אי-רישום הערת אזהרה וחשיפת הרוכשים לסיכון של עסקה נוגדת - חובת עורך-דין.....	210
50. על עורך-הדין היה לדעת כי יתכן ותתעורר בעיה ברישום הערת האזהרה כפי שהבטיח למתלוננות משום שאותו נכס שועבד לבנק ללא הגבלה בסכום, ואין די בידיעתו כי שווי החוב לבנק היה נמוך משווי הנכס, כדי לסמוך על-כך שניתן יהיה לרשום הערת אזהרה.....	215
51. עורך-דין - בעל תפקיד שמונה לביצוע רישום הזכויות מטעם אחד הצדדים - התנאת מתן אישור זכויות בתשלום.....	219
52. חבות עורך-דין לרישום הבית המשותף; הזכות לפיצויים בגין הפרת החיוב לטובת האדם השלישי, כמוה כזכות לאכיפה ולביטול, מוקנים בד-בבד למוטב ולנושה.....	221
53. תרמית - התחזות - רשלנות עורך-דין.....	223
54. רשלנות עורך-דין - חברה משכנת.....	226
55. חובתו המקצועית של עורך-דין כלפי לקוחו - הפעלת שיקול-דעת סביר - כללי.....	227
56. על חובת הגילוי המונחת על עורך-הדין.....	227
57. נראה כי הנתבע הפר את חובת הנאמנות כלפי התובעת כלקוחותו, לא עדכן אותה בנעשה בתיקיה המטופלים על ידו, לאורך שנים, לא שעה לפניותיה עד כי נאלצה לשכור שירותיו של עורך-דין אחר שיפעל לבירור תוצאות התיקים.....	228
58. רישום משכון - עורך-הדין שגה במילוי פרטי החייב והנושה בטופס הודעת המשכון.....	241
59. ייעוץ שגוי של עורך-הדין.....	261
60. עריכת הסכם הלוואה.....	266
61. הפרת חובות נאמנות ושליחות ורשלנות בחלוקת כספי העזבון שגרמה נזק.....	278
62. הפרת חוזה הייצוג - רשלנות והפרת חובה חקוקה על-ידי הנתבע - עו"ד במקצועו, בעת ניסוח הסכם הגירושין בין התובע לגרושתו.....	280
63. תביעה כספית, על-סך 14,254 ש"ח, שהגיש התובע כנגד הנתבע, עו"ד במקצועו, בגין רשלנות מקצועית ונזקים שנגרמו לתובע, לטענתו, בשל הייצוג הרשלני.....	283
64. נזקים שנגרמו לטענת התובע בשל רשלנות מקצועית של הנתבע אשר ייצג אותו במסגרת הסכם מכר.....	284
פרק ה': חובת הזהירות של נושא משרה על-פי חוק החברות	287
פרק ו': האם לבעל מניות בחברה בפירוק זכות תביעה ישירה כלפי המפרק בגין התרשלות	295

פרק ז': אחריות נתבע למעשה עברייני שבוצע כלפי התובע על-ידי צד שלישי	301
פרק ח': רשלנות בית-ספר וטיולים	307
פרק ט': היגד שווא בראי עוולת הרשלנות	311
פרק י': רשלנות ספר	313
פרק י"א: מקרקעין	319
פרק י"ב: רשלנות קבלן שיפוצים	321
פרק י"ג: רשלנות של ועדות תכנון ובניה	323
1. החבות בחובת הזהירות	323
2. מסירת מידע	325
3. החובה למסור מידע	327
פרק י"ד: עבודות שמירה	329
פרק ט"ו: רשלנות בעבודה	331
1. נקיטת אמצעי זהירות	331
2. הדרכת עובד	331
3. רשלנות עובד כשהמעביד מפר חובה חקוקה	331
4. אחריות מעביד לסיכונים רגילים	332
5. גבול אחריותו של מעביד	332
6. אחריות אגודה שיתופית; היחס לחובות בטיחות חקוקות	333
7. אחריות עובד	334
8. אחריות מעביד ל"אלתור" של עובדו	334
9. "הסתכנות מרצון" של עובד	335
10. השיקולים שעל בית-המשפט לשקול בקובעו חובת זהירות; חובת זהירות של שובתים לנפגעי השביתה	336
11. תאונת עבודה	337
12. אשם תורם של עובד - אימתי?	340
13. נפילה מגובה	340
14. פיצויים עבור נזקי גוף אשר הוגשה בגין תאונת עבודה שאירעה לתובעת ביום 12.02.17 עת עבדה כמפקחת וטרינרית שכירה	341
15. החלקה	342
16. התובע 1, יליד 1978, נפגע עת התחשמל לטענתו ביום 12.07.11 במהלך ביצוע עבודת תיקון נזילה ממזגן המותקן אצל הנתבעת	343
פרק ט"ז: רשלנות רפואית	345
1. רשלנות רפואית בראי עוולת הרשלנות - עקרונות כלליים	345
1.1 כללי	345
1.2 חובת זהירות מושגית	345
1.3 חובת זהירות קונקרטיית	346
1.4 "רופא סביר"	347
1.5 "מעמדו" של המזיק	352

353.....	1.6 הנוהג המקובל או הפרקטיקה המקובלת
355.....	1.7 ההכרעה בין שתי גישות/אסכולות
357.....	1.8 קיומו של קשר סיבתי עובדתי ומשפטי
357.....	2. רשלנות בלידה
358.....	3. ניתוח להסרת טחול
359.....	4. איבחון לקוי באבן בדרכי השתן
359.....	5. סינדרום "זנב סוס"
359.....	6. מום מולד מסוג "ספינה בפידה"
359.....	7. טיפול שיניים רשלני
360.....	8. השתלת שיער כושלת
360.....	9. כירורגיה פלסטית - ניתוח פלסטי ליישור מחיצת האף
360.....	10. ניתוח להסרת צלקת
361.....	11. נמק באברו של התינוק כתוצאה מברית מילה
361.....	12. האם תביעתו של המוסד לביטוח לאומי כפופה לדיני ההתיישנות, כאילו היתה זו תביעתו של הנפגע עצמו?
361.....	13. היחס בין סעיף 8 לחוק ההתיישנות לסעיף 2)89 לפקודת הנזיקין - רשלנות רפואית
363.....	14. חירשות
368.....	15. האם דו"ח ועדת בדיקה קביל בתביעת רשלנות רפואית
370.....	16. אי-גילוי קרעים ברחם
370.....	17. לא נגרם לתובע "נזק" בגלל עיתוי הניתוח, ואין "קשר סיבתי" בין מצבו של התובע כיום לבין שאלת עיתוי הניתוח שנעשה בו. די בכך כדי להביא לדחיית תביעתו, ללא קשר לשאלת ההתרשלות
370.....	18. תביעה לתשלום פיצויים בגין נזקי גוף אשר נגרמו לתובעת, כתוצאה מהותרת גוף זר, מחט, בבטנה, במהלך ניתוחים שעברה במוסד רפואי אשר בבעלות, בניהול ופיקוח הנתבעת
370.....	19. היה מקום להתיר למבקשים להגיש חוות-דעת רפואית מטעמם בנושא ההתרשלות מבלי להגבילם אך לחוות-הדעת בנוסח שהיה בידיהם ערב הגשת בקשת רשות הערעור
370.....	20. לשם הכרעה בשאלת הקשר הסיבתי, כאשר בעילת "חיים בעוולה" עסקינן, יש להיעזר במבחן שנקבע בפסיקתו של בית-המשפט בהרכב מורחב בהלכת המר
371.....	21. במקרים בהם כפות המאזניים מעוינות, יש לפרש על דרך הצמצום את טענת ההתיישנות
377.....	22. התובעים כשלו בהוכחת הקשר הסיבתי
384.....	23. נטען כי מעקב ההיריון שבוצע לאם בתחנה לבריאות המשפחה היה רשלני, עת לא הופנתה האם לביצוע בדיקות המתחייבות מההיסטוריה הרפואית המשפחתית של האב וממהלך ההיריון
384.....	24. רשלנות רפואית בניתוח
405.....	

25.	האם יש לאפשר הגשתה של תביעה בעילה של "חיים בעוולה", למי שהוריו לא הספיקו להגיש בתוך תקופת ההתיישנות תביעה של "הולדה בעוולה", גם כאשר זו התיישנה יותר משנה לאחר פסק-הדין בעניין המר?	412
26.	בקשה לעיכוב ביצוע בתביעה לרשלנות רפואית - דחייתה	446
27.	אחריות לשיהוי בלידה - ניתוח קיסרי - היעדר אחריות	446
28.	הולדה בעוולה - דחיית ערעור על דחיית התביעה	448
29.	איחור באיתור מצוקה עוברית - לידת מלקחיים נזק לעובר - דחיית התביעה	453
455	פרק י"ז: נטל ההוכחה, העברתו והדבר מדבר בעד עצמו	
1.	הנטלים במשפט האזרחי	455
2.	"נטל השכנוע"	455
2.1.	"המוציא מחברו עליו הראיה"	455
2.2.	"דיני הראיות הולכים אחרי הדין המהותי"	456
2.3.	אימתי נטל השכנוע על הנתבע?	457
3.	"חובת הראיה"	457
4.	מידת ההוכחה	458
5.	הדבר מעיד על עצמו	459
471	פרק י"ח: אשם תורם	
1.	כללי	471
2.	רשלנות רפואית	472
3.	בניה ללא היתר	478
4.	אי-שמירת מרחק ראוי	478
5.	הניזוק פעל במסגרת תחום הסיכון שיצר הנתבע	478
6.	הטענה לאשם תורם לא עלתה בכתב הטענות	479
7.	טענת אשם תורם במעשה התאבדות מתוך דיכאון למול חובת בית-חולים	479
8.	תשלום מלוא התמורה בטרם התקבל המוצר	479
9.	נזקי עישון	479
10.	אשם תורם במצבים שונים	479
10.1.	אשם תורם של קטינים	480
10.2.	אשם תורם של עובדים	481
10.2.1.	חובת המעביד	481
10.2.2.	אשמו של העובד	483
10.2.3.	שיקולים נוספים	485
10.2.4.	אשמו התורם של עובד שמעבידו הפר חובה חקוקה	487
10.2.5.	פסיקת בתי-המשפט	490
10.3.	אשם תורם בין לקוח לנותן שירות	515
10.3.1.	עורך-דין ולקוחו	515

515.....	10.3.2 בנק כנגד לקוח .....
516.....	10.3.3 אשמה התורם של חברת ביטוח מול לקוחה .....
518.....	10.3.4 אשמה התורם של מדינת ישראל .....
519.....	11. אשם תורם למול הוראות שונות בפקודת הנזיקין .....
519.....	11.1 אשם תורם למול סעיפים 65, 66 ו- 68 לפקודת הנזיקין .....
527.....	11.2 אשם תורם למול הסתכנות מרצון .....
527.....	11.3 אשם תורם למול חובת הקטנת הנזק .....
531.....	פרק י"ט: הקטנת הנזק .....
547.....	פרק כ': נפילה .....
567.....	פרק כ"א: בית מלון .....
569.....	פרק כ"ב: חברת מזון .....
571.....	פרק כ"ג: בעלי חיים .....
577.....	פרק כ"ד: עדות שקר בבית-המשפט .....
579.....	פרק כ"ה: נזקי רכוש .....
589.....	פרק כ"ו: קבלן .....
591.....	פרק כ"ז: אחריות מהנדסים - ארכיטקטיים - אדריכלים .....